

re oppletarum. Dein series formaque glandularum in mulieribus à cæteris animalibus, & potissimum uniparis differt. his namque unicum quodammodo & continuum in uniuerso ubere consistit glandosum corpus, illis autem ad papillæ centrum una magnaque & mamillæ modo effigiata habetur glans, cui alia frequentes, sed parua, & amygdalis à cortice liberatis similes in circuitu accumbunt, duriori adipe, & uenarum & fibrarum ex carnea membrana in cutem pertinentium interuentu mutuo commiste connataeque. Vniuersa enim mamillarum substantia ad ipsas ritu inter cutem & membranam à nobis carne dictam continetur, neque costis incumbentibus musculis mamillæ alio nexu committuntur, quam per reliquum corpus carnea membrana subditis sibi musculis: nisi forte hic paulo plures uenæ interueniunt, à musculis in mamillas digestæ. Vt cumque tamen mamillæ aliquando flaccidæ propendunt, carnea membrana à musculis non abscedit, uerum glandulæ illæ unâ cum adipe non amplius constrictæ, sed flaccidæ à carnea membrana laxantur. Mulieres enim lactantes & ultimis mensibus uterum gerentes, has uenas lacteo humore aut lacte oppletas habent, & ipsæ etiam glandulæ eo abundant, & ob id molliores & fungosæ admodum, neque ita inuicem continuæ redduntur, & illum tonum non amplius seruantes, neque amplius duriusculo illas sustinente adipe, sensim flaccescunt & propendent. Verum nunquam eo perueniunt raritatis, ut deuoratum à muliere pilum in se (uti Aristotelis est sententia) reciperent, & pilari morbo, Græcis *trypsis* nuncupato, uexarentur. quandoquidem nulli dubium est, per tot angustias tenuesque anfractus ab ore in mamillas pilum nequaquam duci posse, etiam si illud mamillæ, quum in ipsarum consisteret uenis, amplexuræ essent. Est enim id Aristotelis commentum, ipsi ab anu quapiam persuasum. Quamquam fortassis, ut in renibus urinariisque meatibus, quid pili simile in mamillis progigni posse, non omni ex parte uideatur absolum. Cutis mamillæ obducta, reliquæ thoracis cuti congruit: mamillæ enim substantia, ut reliquo adipi, con-

Libro 7. Historie de animalibus.

Papillæ substantia.

Venarum mamillam petentium series.

nascitur, pariterque inibi crassa est. At ubi orbiculatim ad papillam nigricat, circulumque constituit, qui quæ Græcis nuncupatur, pertinaciū maximæ in mamilla glandi conuascitur, uelut plurium neruorum, & tenuium uenarum instar fibrarum albicantium interuentu. Quinetiam cutis hic interdum tenuior quam alibi euadit, fungosum quippiam, ut & papilla, adipiscens. Huius namque substantia penitus substantiæ accedit, hoc est neruæ quodammodo cuti intus spongiosa substantia oppletæ, quæ dirigi ac uicissim laxari non minus quam penis apta, & pariter prædita est. Obscuri illi tenuesque nerui ac prorsus fibræ modo albicantes, in papillam pertinentes meatus uenarum surculi sunt, multiplici serie inter glandulas excurrentes. Venæ porro mamillis exporrecitæ, à triplici plurimum pendente radice. Axillaris enim uena thoracis amplitudinem egressa, ramum insignem in musculos pectori superstratos, & pectoris cutem ipsamque demum mamillam depromit. Quæ etiam elatiorem scapulæ sedem, & summum humerum implantat uenæ, deorsum in plerisque mulieribus ante sectionem conspicuos surculos in mamillæ cutem ipsamque mamillam deriuant. Apparent namque crebro mamillarum cutis uenæ in multis mulieribus, & potissimum quæ aliquando lactarunt, insignes, subuirides, & errabundo ductu, ut in sura & in cubiti interna sede, aut in temporibus, tortuosæ incedentes. Porro uenæ mamillari à tertia radice principium ducentes, non perinde in cutem atque priores, sed in mamillarum substantiam penitus excurrunt, arterijs concomitate perquam gracilibus. Hæc namque uasa germinant uenæ ac arteriæ à iugulo deorsum sub pectoris osse exporrecitæ, & inter cartilaginum interualla ramos pectori incumbenibus musculis & hinc mamillis diffundentes. Atque hæ præcipuæ sunt uenæ in constructione mamillarum animaduertendæ, quandoquidem harum interuentu uterus cum mamillis consortij lege afficitur. Hæc namque mamillarum uenæ & arteriæ (si modò quæ illis dispergantur) à iugulo, uti in uenarum & articularum serie docuimus, pronatæ, eosque quos diximus ramos per cartilaginum interualla germinantes, deorsum sub pectoris ossis lateribus prorrepunt, atque thorace excidentes, super anteriorem peritonæi transuerforumque abdominis musculorum sedem rectis musculis exporriguntur, horum posteriori sedi innatæ, frequentesque soboles, donec ad medium illorum longitudinis deuenerint, huc illuc utrobique emittentes. Porro hæ iuxta umbilici sedem alias uenas & item arterias sub rectis musculis sursum conscendentes operiuntur, atque cum illarum ramis ita implicantur, ac si utriusque manus digitos inuicem infereres. neuiquam enim oculis suis ita conuiuent, ac si utriusque manus digitorum apices è directo, non autem ex latere unâ commiteres. Hæc uasa sursum petentia ea demum sunt, quæ à grandioribus cauæ & arteriæ truncis per inguina crus accessuris principium assumere, in tertio libro commemorauimus. Quæ & si ab eadem cum utero petentibus uenis radice non enascantur, adeo tamen utero accumbunt, uicinaque sunt, ut qui hic in uteri uenis coarctatur sanguis, illis uasis excipi, sursumque ferri posse credatur, aut suis oculis sanguinem à descendentibus sub pectore.

pectoris osse uasis, accipientia ad uteri uenas ac arterias diffundere. Verum hæc ad uenarum & articularum in tertio libro traditarum seriem spectat, quæ in præsentia uenit ad eundem, hoc paradoxo non postposito, paucissimas prorsus uenas ab illis quæ sub pectoris osse porriguntur, in mamillas diffundi, & arterias adhuc multo rariores, & si ausim dicere nullas. Nerui mamillarum ab illis pendent, qui subditis musculis exporriguntur, neque aliter hi in mamillarum quam reliquam thoracis cutem deriuantur, præter unicum qui subinde ex quinto costarum interuallo papillam adit, multosque surculos ipsi offert. Quam uero singula primario mamillarum muneri idonea rerum Opifex iustissime fabrefecerit, intelliges, si seorsum unumquodque suo usui adhibueris. Ac præcipuum quidem mamillarum officium in omnibus animalibus quæ animal concipiunt, & animal in lucem edunt, censendum est, tenero adhuc ac iam nuper nato foetui alimentum præparare: quemadmodum uteri munus est semen concipere, foetumque tantisper dum absoluitur continere. Non autem in hoc præcipue, quamquam in quarto de Animalium partibus libro Aristoteles hoc innuit, ubera creauit Natura, ut cordis sedem operiant, & deinde in mulieribus secundario, aut illis abutente Natura ad lactis generationem, & ad ipsum continendum facerent. Quandoquidem plerorumque animalium & uirosum puerorumque mamillæ ad lactis primò generationem, dein uero ex positu, quem non solum in homine commodum, sed & necessarium in pectore obtinuerunt, cordi uelut propugnaculum eas effici documento sunt. Quum enim neque pueris neque alicui animali ad generationem nondum apto mamillæ exurgant, sed ueluti notæ cuiusdam gratia absque peculiari aliquo in illis corpore, quo à reliqua inter cutem & carneam membranam pinguedine discerni possint, duntaxat in illis habendæ sunt, certum est, eas primò non propugnaculi uice fieri: nam in illis animalibus ac pueris mamillæ neque copiosiores adipem, neque glandulas, neque aliud quippiam præter teneram papillam habent, quo propugnacula illis quibus incumbunt organis merito dicerentur. Ad hæc, si quod incrementum in uiris mamillæ recipere apparent, & quasi alterius comodi causa, quam notæ cuiusdam habendæ sunt, id illis magna ex parte prouenit peracto anno bis septimo, quum primum genitale semen ferre ac pubescere incipiunt, ut stirpes semen laturas primum florere nouimus, adeo sanè ut lactis gratia potius quam propugnaculi intumescere, effeminatioresque ipsi sis mamillas fieri constet. Nam & lac nonnullis uiris post pubem exprimi, & per suctum frequentiore uel multum prodijisse, Aristoteles ipse asserit, & nos quoque non semel id conspeximus: uerum hoc potissimum accidit iunioribus & senioribus uiris, quibus mammae redduntur conspectiores, præcipue si humidiores, leuiiores, neque amplius uenis sunt, eorumque ipsorum ijs magis qui fusci quam candidi sunt. Quod uero mamillæ homini, quemadmodum & simiæ, in pectore collocentur, non ita autem cæteris: præter hoc quod brachiorum manuumque operationes non impediunt, latumque pectus, neque ut reliqua fere animalia in acutum prominens habeat, mulier puerum lactans abundè indicat, nobisque in illo officio uarijs coniecturis colligere promptissimum est, mamillis commodiorem regionem scilicet animali & manibus uisuro (utinam ueneris præteream usum) anteriori thoracis regioni nullam excogitari posse. Nam hic situs lactis generationi propter cordis calorem non est ineptus, & ex abundanti mamillæ cordis propugnaculum & uallum quoddam censerì possunt, homini imprimis pectus exporrecturo, neque illo cæterorum fere animalium modo humi reclinaturo. Deinde & situs hic reciproci quendâ calorem (qui tamen magis necessarius uentriculo & intestinis fuisset) cordi retribuit. Mamillæ enim lancis penicilli, aut uestis, aut ipsius in corpore adipis, aut carnis ritu à corde calor officina prius excalescit calorem illum reprimendo tegendoque reuerberant. Item, cordis thoracisque continuum motum, cordisque inexpugnabilem calorem ad lactis generationem plurimum conferre, qui concoctionis alterationisque naturam perspectam habet, absque negotio colligit. Porro mamillas homini elatius, cæteris uero animantibus humiliter ex Aristotelis & Galeni aliorumque philosophorum & medicorum suffragio collocatas esse propter alimentum, aut ut ipsi dicunt, excrementum quod in lac conuertendum erat, penuriam: non omni ex parte sanum esse arbitror. Primum enim huc scopum dirigunt, quod foetus in utero inferioris corporis partis excrementitium sanguinem in nutrimentum assumit, mamillæ uero ad lactis generationem sanguinem præcipue superioris partis. Dein adiungit, homini in elatiori parte mamillas reponi, cæteris autem animalibus non item, quod his superioris partis excrementum in cornua & iugas, secus multo quam mulieri absumeretur. Quasi uero cerui, equæ, eiusque generis animantia uenis quæ à iugulo deorsum sub pectore feruntur magis ac homines carerent: & in illis ex superioribus corporis partibus ad uterum sanguis minus quam mulieri possit transsumi: & non multo plus mulieri, depili alias omnino, excrementum in longissimos capitis crines, quam alijs animalibus in cornua & iugas pro proportionem deperiret. Sed profectò hæc Aristotelis ratio illi correspondet, quæ innu-

Mamillæ
nerui unde
duntaxat
cuntur.

Mamillæ
munus est
offici-
um, ipsarum
constructionis
ratio.

Sic ratio.